

การเข้าใจภาษาศาสตร์ในนิราศลอนดอน: ภาพสะท้อนการเปลี่ยนแปลงและการใช้ภาษา

ศิริระ ไซคทวิกิจ²

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความหมายในนิราศลอนดอน ซึ่งเป็นลักษณะและโครงสร้างตามยุคสมัย การเปลี่ยนแปลงทางภาษาทั้งระดับหน่วยคำวิธยา การใช้คำ และวากยสัมพันธ์ในนิราศลอนดอนเป็นสิ่งที่ท้าทายในการอ่านตีความสำหรับผู้่านที่ใช้หลักการทางความคิดปัจจุบันมาใช้วิเคราะห์ตัวบทอดีต โดยปราศจากการทบทวนประเด็นทางการใช้ภาษาต่างสมัย ข้อบกพร่องนี้แก้ไขได้โดยการนำแนวคิดทฤษฎีทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ร่วมพิจารณา ในที่สุดเกิดเป็นสหวิทยาการในโลกวิชาการและวิจัย นั่นคือ ภาษาศาสตร์เชิงวรรณกรรม แม้มีการใช้ภาษาศาสตร์ในงานวิจัยนี้ แต่การเรียงลำดับความคิดที่นำเสนอเป็นแนวทางของวรรณกรรมศึกษา เพื่อให้เห็นถึงการประสานระหว่างสาขาวิชา และอธิบายปรากฏการณ์แต่ละประเด็นด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ร่วมกับการโต้แย้งทางแนวคิด ผลวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะทางภาษาที่เปลี่ยนแปลงได้แก่ การใช้คำศัพท์กับความหมาย รวมถึงไวยากรณ์บางโครงสร้าง เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจุบัน และ 2) ลักษณะทางเนื้อหาที่แสดงวิถีกับความคิดทางวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการใช้ภาษา ทั้ง 2 ลักษณะมีความสัมพันธ์ที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางภาษากับโลกชีวิตผ่านนิราศลอนดอน

คำสำคัญ: ภาษาศาสตร์เชิงวรรณกรรม การเปลี่ยนแปลงทางภาษา ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ ภาษาต่างสมัย นิราศลอนดอน

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อีเมล: sirisira.c@ru.ac.th

A Linguistic Understanding of the Poetic Travelogue *Niraat London*: A Reflection of Language Use and Change

Sirisira Chokthawikit²

Abstract

This article focuses on the relationship between language and the meaning of *Niraat London*, which was characterized and structured according to the era. Linguistic changes at the levels of morphology, word use and syntax in *Niraat London* are challenging to read and interpret for those who use current principles of analysis to analyze past texts without reviewing the issue of language use in different periods. This defect is resolved by incorporating the concept of historical linguistics into consideration. Eventually, it has become interdisciplinary in the academic and research world, which is so-called literary linguistics. Although the use of linguistics in this research is employed, the sequences of ideas are presented as a literary study in order to access the coordination between disciplines, and explain each phenomenon by means of descriptive analysis, and conceptual argument. The findings are two outcomes namely 1) language characteristics such as word use and meaning including some changeable grammatical structures, and 2) story/content characteristics with reflections of thought and practice with regard to language use. Both language and content dimensions are the convergence of linguistic changes and modes of representation through *Niraat London*.

Keywords: literary linguistics, linguistic change, historical linguistics, diachronic study, *Niraat London*

² Lecturer at the Department of Thai and Eastern Languages, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University.
e-mail: sirisira.c@ru.ac.th

บทนำ

สิ่งที่เป็นองค์ประกอบชั้นพื้นฐานของการศึกษาวรรณกรรมคือ ด้านภาษาและด้านเนื้อหา ด้านภาษานั้น ศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษา สำหรับในนิราศลอนดอนที่เป็นแหล่งข้อมูลของงานวิจัยนี้จะศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางความหมายสำหรับรูปภาษาที่สำคัญเฉพาะในนิราศลอนดอนของหม่อมราชวงศ์ที่ประพันธ์ในปี พ.ศ. 2400 โดยนำฉบับพิมพ์ พ.ศ. 2553 มาศึกษา (Momrachoithai, 2010) การอธิบายด้านเนื้อหาจำเป็นต้องศึกษาความสอดคล้องระหว่างภาษาศาสตร์กับวรรณกรรมเพื่ออธิบายเนื้อหาและคุณค่าในนิราศลอนดอน นับเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะเชิงกรณีศึกษา (a case study)

ความสำคัญในแต่ละงานวิจัยย่อมมีเหตุผลในการเลือกแหล่งข้อมูล วิธีการศึกษา ทฤษฎีที่นำมาใช้ คิดเห็นนี้ผู้วิจัยพิจารณาจากการสังเคราะห์ทั้งการประสานทฤษฎีและกระบวนการวิเคราะห์ของ Abramo, Gambino และ Pulvirenti (2017) ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ซึ่งผ่านระเบียบวิธีที่มีการออกแบบอย่างรอบด้าน หลากหลาย และเล็งเห็นประโยชน์ทุกตัวบทวรรณกรรมว่ามีความสำคัญเท่ากันไม่หมด ไม่จำเป็นต้องแสดงการเลือกกว่าทำไมเลือกตัวบทนี้และทำไมไม่เลือกตัวบทนั้น อีกทั้งแนวคิดหลักการทางการวิเคราะห์ของ Abramo, Gambino และ Pulvirenti มีจุดเด่นด้านการบูรณาการระหว่างภาษาศาสตร์ปริชาณกับมานุษยวิทยาที่นำมาวิเคราะห์วรรณกรรม รวมถึงผนวกเข้ากับวิธีคิดแบบการตีความที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับระบบประสาท (Cognitive Literary Anthropology and Neurohermeneutics) ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับการนำเสนอแนวทางดังกล่าวว่าไม่พึงยึดติดว่าตัวบทใดดีกว่าตัวบทใด สิ่งสำคัญ คือ การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและมีความหลากหลายอย่างเหมาะสม ดังนั้นการออกแบบวิธีการกับทฤษฎีของผู้วิจัยเองสมควรได้รับการนำมาทดสอบในนิราศลอนดอน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความหมายในนิราศลอนดอน ด้วยเงื่อนไขทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติ คือ การศึกษาภาษาต่างสมัย

คำถามการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความหมายในนิราศลอนดอนมีลักษณะเป็นอย่างไร เนื่องจากภาษา ณ ขณะนั้นเป็นภาษาที่มีระยะห่างกับปัจจุบันเกือบสองศตวรรษ

สมมติฐานการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความหมายในนิราศลอนดอนเป็นไปตามการใช้ภาษาของช่วงเวลาดังกล่าว อาจมีความเหมือนคล้ายกับปัจจุบันบ้าง แต่มีการอ่านตัวบทที่ทำให้เข้าใจคลาดเคลื่อนด้วยเช่นกัน เพราะภาษาเปลี่ยนแปลงทางด้านความหมาย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

อ่านศึกษาตัวบทวรรณกรรมนิราศลอนดอน ของหม่อมราโชทัย โดยมีกรอบของการศึกษา ภาษาศาสตร์เชิงวรรณกรรมเป็นเครื่องมือจำเป็นสำคัญ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ศึกษาการใช้ภาษาที่นำเสนอความหมาย (อรรถศาสตร์) ของตัวบทผ่านวรรณคดีนิราศลอนดอน

2.2 ศึกษาภาษาต่างสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางความหมายระหว่างภาษาในสมัยนิราศลอนดอน และสมัยปัจจุบัน และเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง

2.3 วิเคราะห์การใช้ภาษาที่เป็นแหล่งข้อมูลว่ามีผลกระทบต่อการผลิตสร้างตัวบททั้งเนื้อหาและคุณค่า

2.4 ถกประเด็นการใช้หลักการภาษาศาสตร์เชิงวรรณกรรม และพรรณนาอธิบายปรากฏการณ์ในนิราศ

2.5 อภิปรายผลที่มีนัยสำคัญต่อการวิพากษ์และสรุปความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวรรณกรรม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษานิราศลอนดอน คือ ภาษาศาสตร์เชิงวรรณกรรม (Literary Linguistics) ซึ่งมีความสำคัญดังนี้ ภาษาศาสตร์ใช้เป็นเครื่องมือหรือมุมมองที่วิเคราะห์ตัวบทวรรณคดี และมีความเกี่ยวข้องกับแนวทางวัจนลีลาศาสตร์ (Stylistics) และกวีศาสตร์ (Poetics) หลักการนี้จะเชื่อมโยงแนวคิดภาษาศาสตร์เพื่อศึกษาตัวบทวรรณกรรมโดยพิจารณาลักษณะและการใช้โครงสร้างภาษาในแต่ละตัวบทเพื่อตีความและสื่อสัมพันธ์ระหว่างระดับความแตกต่างของภาษา เช่น เสียง หน่วยคำ รูปประโยค อรรถศาสตร์ นอกจากนั้น สามารถศึกษา

ชั้นวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) และสัมพันธสาร/วาทกรรมวิเคราะห์ (Discourse Analysis) ได้โดยมีกรอบของสถานการณ์ ประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมของตัวบทวรรณกรรมซึ่งมีลักษณะบูรณาการ สิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นสามารถวิเคราะห์ร่วมกันอย่างมีนัยสัมพันธ์ ทำให้ภาษาศาสตร์เชิงวรรณกรรมสอดคล้องกับแนวคิดวิทยาการอื่น ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลจริงทางภาษาศาสตร์กับการตีความในตัวบทเป็นสิ่งที่ทำได้ เพราะภาษาศาสตร์เชิงวรรณกรรมไม่ใช่แค่ศึกษาความหมายของภาษา แต่เป็นการศึกษาความหมายของความสำเร็จของการใช้ภาษาอีกด้วย (The Virtual Theorist, n.d.)

นอกจากนี้ Freeman (2019) กล่าวว่าภาษาศาสตร์เชิงวรรณกรรมเป็นการศึกษาหน้าที่และวัจนลีลาของภาษาในตัวบท เป็นแนวทางการวิเคราะห์เรื่องเล่า หรือมุ่งเน้นวิเคราะห์ฉันทลักษณ์ มาตรา จังหวะ ซึ่งเป็นเรื่องของรูปแบบที่รองรับเนื้อหา รวมถึงวากยสัมพันธ์ของทั้งหน่วยคำและประโยค ท้ายที่สุดเป็นการสังเคราะห์กระบวนการทั้งหมดที่กล่าวมาเข้ากับปรีชา (cognition) หรือความคิดของมนุษย์ ซึ่งสะท้อนวิธีคิดและวัฒนธรรมในสังคมของวรรณกรรม

หลักการทางภาษาศาสตร์เชิงวรรณกรรมจึงเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิเคราะห์วรรณคดีไทยได้เช่นกัน ในงานวิจัยนี้คัดเลือกตัวบทในฐานะแหล่งข้อมูล คือ นิราศลอนดอนที่มีช่วงเวลาห่างกับปัจจุบันกว่า 160 ปี (แต่งเมื่อ 2400) นับมีความสำคัญต่อการศึกษาการใช้ภาษาที่ผลิตสร้างตัวบทในช่วงเวลานั้น และเห็นการเปลี่ยนแปลงการใช้ภาษาที่น่าสนใจเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจุบัน อีกทั้งการใช้ภาษาจะสะท้อนความคิด ความเชื่อ วิถี และบริบท ณ ขณะนั้นต่อการดำเนินเนื้อเรื่องที่มีเนื้อหาและคุณค่า

สำหรับการศึกษาภาษาต่างสมัย ผู้วิจัยดำเนินการทบทวนทฤษฎีทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติ โดยการอธิบายพื้นฐานของทฤษฎี คือ เป็นการศึกษาภาษาที่ผ่านกาลเวลาและการเปลี่ยนแปลงในระบบภาษา ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงทางเสียง เช่น เสียงที่ไม่เคยมีในระบบภาษา กลับมีเพิ่มเติมเนื่องจากยืมจากภาษาอื่น หรือการกลายเสียงก้องเมื่อเสียงไม่ก้องอยู่ในบริบทของเสียงก้อง หรือเสียงสระสั้นกลายเป็นเสียงสระยาว เป็นต้น 2) การเปลี่ยนแปลงทางคำศัพท์และการสะกดคำ เช่น การสะกดคำว่า “นิราศ” ในอดีตพบการสะกดทั้ง *นิราศ* *นิราษ* และ *นิราส* 3) การเปลี่ยนแปลงทางไวยากรณ์ เช่น หน่วยสร้าง (construction) ของกริยาสัมพันธ์ (copula) “เป็น” ในภาษาไทย เช่น *ดินสอเป็นหู = ดินสอหู/ไม่แหลม³ 4) การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย เช่น คำว่า “ส่ำส่อน” แต่เดิมหมายถึงบุคคลที่มาจากหลากหลายแหล่งที่มา การกลายความหมายของคำเป็นปัจจุบัน คือ บุคคลที่มีเพศสัมพันธ์กับหลายคน แต่ยังคงมีความหมายเกี่ยวกับความหลากหลายหลงเหลืออยู่ การเปลี่ยนแปลงทางความหมายมี 4 ลักษณะ ได้แก่ ความหมายดีขึ้น ความหมายแย่ลง ความหมายย้ายที่ และความหมายเพิ่มเติมเข้ามาและ 5) ความคิดต่อภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การตอบรับที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงภาษา หรือการ

³ Burusphat (2017: 87-88) นำเสนอตัวอย่างว่า “บาทไหนเปนปลอม = บาทไหนปลอม” คำว่า “บาท” หมายถึงเงินหรือโลหะมีค่าชนิดหนึ่ง และ “เท้าเปนหู = เท้าหู” การใช้คำกริยาสัมพันธ์ “เปน” แสดงถึงการสืบสร้างว่าหน่วยสร้างดังกล่าวในภาษาไทยในอดีตมีการใช้ตามโครงสร้าง “เปน + คำคุณศัพท์” เพื่อแสดงคุณลักษณะของสภาวะ

ปฏิสัณฐานการเปลี่ยนแปลงภาษา หน่วยงานที่มีอำนาจต่อการกำหนดการใช้ภาษา เป็นต้น (Aitchison, 1991 ; Bynon, 1977 ; Anttila, 1972 ; Hockett, 1960 ; Phingkhawat, 2008) ดังนั้นลักษณะของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้สามารถนำมาวิเคราะห์การใช้ภาษาในแต่ละยุคสมัย รวมถึงรูปแบบประเภทของภาษาได้ คือ ภาษาพูดและภาษาเขียน ตัวบทเขียนนั้น เช่น พงศาวดาร นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร กวีนิพนธ์ หรือเรียกโดยรวมได้ว่าวรรณกรรม

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ผลตามการออกแบบขั้นตอนวิจัย รวมถึงทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้ สามารถกระทำการจัดการข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะสำคัญ และ 1 ลักษณะรวม คือ 1) ลักษณะทางภาษาที่ปรากฏในนิราศลอนดอน และ 2) ลักษณะทางเนื้อหาและความคิดในนิราศลอนดอน เมื่อนำทั้งสองมิติมาประมวลในรูปแบบการประยุกต์กลายเป็น 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความหมายในนิราศลอนดอน: การสะท้อนการเปลี่ยนแปลงดังนี้

1. ลักษณะทางภาษาที่ปรากฏในนิราศลอนดอน

1.1 การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำและการกลายเป็นคำไวยากรณ์

การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ คือ คำที่มีมาแต่เดิมกลายความหมายไปในทางดีขึ้น แย่ร้าย เฉพาะกว้างออก ย้ายที่ หรือเพิ่มเติม ส่วนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ คือ คำเนื้อหา (content word) โดยมากเป็นคำกริยากลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammatical word) ส่วนใหญ่เป็นคำบุพบท

(1)	เสื่อญี่ปุ่นทับนอกดอกพิเศษ	ล้วนทองเทศงามงดดูสดศรี
	นุ่งยกทองทามา <u>แต่</u> ตานี	ครั้นครบที่ตามยศหมดด้วยกัน

คำว่า “แต่” ปัจจุบันเป็นคำสันธาน (conjunction) ที่ใช้เชื่อมความที่มีเนื้อหาขัดแย้งหรือตรงข้าม ทว่าคำนี้มีความหมายเดิมอีกอย่างว่า “จาก” เป็นการบอกแหล่งที่มาหรือต้นทางบางสิ่งบางอย่าง ความที่แปลได้คือ ฝ่ายยกทองมาจากเมืองปัตตานี เราจะเห็นถึงวิวัฒนาการของคำเชิงประวัติมาถึงช่วงรัตนโกสินทร์ตอนกลางก่อนที่ภาษามีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นคำหนึ่งคำมีความหมายหลากหลาย เพียงแต่ยึดตามการศึกษาต่างสมัยหรือเฉพาะสมัย (diachronic or synchronic studies) ตัวอย่างในศิลาจารึกหลักที่ 1 ซึ่งฉำ ทองคำวรรณ (Thongkhamwan, 2000 : 35-36) และรีณทัตย์ สัจจพันธุ์ (Satchaphan, 2016 : 102-108) ได้นำเสนอความว่า “หาเป็นครูอาจารย์สั่งสอนไทยทั้งหลายให้รู้บุญรู้ธรรมแต่คนอันมีในเมืองไทยด้วย” <*หาเป็น = แน่นนอน> แปลดังนี้ หากเป็นครูอาจารย์สอนคนไทยทุกคนให้รู้เรื่องบุญเรื่องธรรมะจากคนอาศัยในเมืองไทย คือ ให้แก่คนไทย หรืออีกข้อมูลหนึ่ง

ที่ว่า “.....ที่เมื่อผู้ยาย ตายจากเมื่อ เตียม **แต่**ยังเล็ก....” คือ เป็นการระบุเฉพาะช่วงเวลาว่าเฉพาะตอนวัยเด็ก หรือเป็นการระบุจุดเริ่มต้นของเวลา/สถานที่ว่าตั้งแต่วัยเด็ก

(2) ให้เชิญทูตทนายชายชำนาญ ไปปรับปรทานโต๊ะแต่ง**แกล้ง**บรรจง

คำว่า “แกล้ง” แต่เดิมแปลว่า “ตั้งใจ” คือมีจุดประสงค์ที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้นบาทนี้จึงมีความหมายที่จะจัดโต๊ะรับปรทานอาหารอย่างตั้งใจหรือตั้งใจที่จะจัดขึ้นมา ตัวอย่าง (2) จึงไม่ได้หมายความว่า “เสแสร้ง” หลอกว่าทำให้เป็นเช่นนั้นที่มีความบรรจง เพราะถ้าแปลเช่นนั้นผลของการใช้คำจะเป็นตรงข้าม ดังนี้ “หลอกเสแสร้งว่าทำให้ดีประณีต แต่ที่จริงไม่ได้ประณีตเลย” จะไม่ตรงกับพิธีการรับทูต (diplomacy) เห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำเป็นหลักการหนึ่งทางภาษาศาสตร์ในแขนงอรรถศาสตร์ที่ใช้กัน กระบวนการดังกล่าวนี้เป็นการเปลี่ยนความหมายติดลบหรือตรงข้ามไปเลย เรียกว่า “degeneration” หรือ “pejoration” (ความหมายที่เปลี่ยนแปลงทางลบหรือแย่ลง) (Bloomfield, cited in Phalawong, 2015 : 2)

คำว่า “เธอ” เป็นคำที่เราใช้เรียกแทนบุคคลเป็นสรรพนามบุรุษที่สอง และมักใช้เสมอกันหรือต่ำกว่า เช่น “เธอคนนั้นช่วยหยิบเอกสารตรงนั้นให้ที” อย่างไรก็ตาม คำว่า “เธอ” ที่ปรากฏในนิราศลอนดอนนั้นมิได้เป็นคำต่ำศักดิ์และมีใช่เป็นคำที่อ้างว่าเป็นคำกวีหรือคำในวรรณคดีเท่านั้น หากแต่เป็นคำที่ใช้จริงแทนบุคคลสูงศักดิ์ระดับพระราชวงศ์ คือ เป็นสรรพนามบุรุษที่สามแทนพระเจ้าแผ่นดินและเชื้อพระวงศ์เท่านั้น การวิเคราะห์ส่วนนี้ทำให้ต้องย้อนกลับไปหาคำถามวิจัยและสมมุติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความหมายที่ต่างสมัยกัน ปรากฏในตัวอย่าง (3) มีเนื้อความดังนี้

(3)	ฝ่ายแม่ทัพที่กำลังกำปั่นรบ	ครั้นเห็นครบสามธงไม่สงสัย
	ก็เร่งรัดรีบร้อนไม่นอนใจ	มาถามไถ่ทักทายระเระรายดี
	แล้วแถลงแจ้งความไปตามเรื่อง	พระมิ่งเมืองจอมนางสำอางศรี
	มีประสาท <u>พระราชเสาวนีย์</u>	ว่าครั้งนี้ทูตไทยได้ออกมา
	<u>เธอ</u> สุดแสนยินดีเป็นที่ยิ่ง	พร้อมทุกสิ่งรฤถให้จัดหา
	ไว้สำหรับรับราชสารา	กับทูตานุทูตถ้วนล้วนบรรจง

จากข้างต้นเห็นได้ว่าคำว่า “เธอ” เป็นคำแทนพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษ คือ พระนางเจ้าวิกตอเรีย พระราชินีนาถ เพราะเมื่อเรือคณะทูตไทยได้ชักธงขึ้นสามเสา ได้แก่ ธงประจำพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เสากลางเรือ ธงประจำพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เสาด้านเรือ และธงประจำพระนางเจ้าวิกตอเรีย พระราชินีนาถที่เสาด้านเรือ นั้น เป็นสัญญาณของการมาถึงของคณะทูตไทย เมื่อแม่ทัพอังกฤษเห็นก็รีบเชื่อเชิญและนำความไปกราบบังคมทูลพระเจ้าแผ่นดินของตน พระนางเจ้าฯ มีพระราชกระแสรับสั่ง โดยมีการใช้สรรพนาม “เธอ” เป็นผู้กระทำกริยา ให้จัดหารถมารับพระราชสาส์นของคณะราชทูตไทย

คำว่า “เธอ” จึงเป็นคำที่มีความหมายดีและยิ่งใหญ่มาแต่เดิม ก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงทางความหมายว่าคนทั่วไปที่ถูกเรียกโดยสถานะเท่ากันหรือคนที่ถูกเรียกเป็นรองทางสถานะและอำนาจ กระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเหมือนกับคำว่า “แก๊ง” ข้างต้น แต่ก็มีอีกกระบวนการหนึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนความหมายแย่งที่มีอยู่จากเดิม (Bloomfield, cited in Phalawong, 2015 : 2) คือ ความหมายเดิมยังอยู่ ความหมายที่ใช้ขยายออกเพิ่มเข้ามา กล่าวอีกนัยหนึ่ง คำนี้ยังเก็บทั้งความหมายเดิมที่ปรากฏเฉพาะ กับความหมายที่เพิ่มเติมไว้ ความหมายเดิมที่ปรากฏในลักษณะเฉพาะจะปรากฏในตำแหน่งพระราชวงศ์ เช่น “คำเดิมท้ายคำในพระนามเจ้านายที่แสดงความสัมพันธ์กับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ เช่น สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าหลานเธอ” จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (Royal Institute of Thailand, 2013) สำหรับ <เธอ> ~ <ธ> ซึ่งหมายถึงพระมหากษัตริย์ ปรากฏในวรรณคดี

ในมุมมองของการใช้ราชาศัพท์ของกวีต่อพระราชวงศ์ต่างประเทศ พิจารณาแล้วพบว่าเป็นการใช้ภาษาที่เสมอกับพระเจ้าแผ่นดินไทย แต่ระบุให้ตรงกับเพศของพระเจ้าแผ่นดินอิสตรี จึงเป็นการใช้คำว่า “พระราชเสาวนีย์” ซึ่งเป็นคำสั่งของพระบรมราชินีที่เป็นพระภรรยาเจ้าของพระมหากษัตริย์

อีกคำหนึ่งที่เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางความหมายอย่างชัดเจน แต่คำนี้เมื่อปรากฏในนิราศลอนดอน เมื่อช่วงความหมายยังไม่เปลี่ยนแปลงนั้น หมายความว่า เป็นความหมายที่ดี สามารถตีความได้ตรงตามรูปคำของคำว่า “ชอบกล” คือ ชอบ (ตรงตามสิ่งนั้น) + กล (วิธี, ขั้นตอน) = ชอบกล จึงหมายถึงเป็นไปตามวิธีของสิ่งนั้น

- (4) ประเดี๋ยวหนึ่งจึงนายฝ่ายเจ้าของ มารับรองพุดจาชัฒมาสัย
แล้วเดินทางนำพวกเรานี้เข้าไป ให้นั่งในที่ปล่อยช่องชอบกล

จากตัวบทนี้ความหมายของคำว่า “ชอบกล” คือ ชอบด้วยกลที่เป็นตามนั้น, เหมาะสม, เป็นไปตามสภาพหรือวิธีการนั้น ๆ ก็หมายถึง การสนทนารับรองของเจ้าภาพและคณะทูตผ่านไปชั่วคราว จึงพาคณะทูตเข้าไปนั่งตามช่องหรือจุดตำแหน่งที่เหมาะสม แต่คำนี้มีความหมายแย่งในปัจจุบัน คือ แปลว่า “แปลก พิลึก ไม่ดี มีวาระซ่อนเร้นสิ่งแอบแฝง” ตัวอย่างต่อไปเป็นความหมายเลวร้ายเช่นกัน

- (5) อันรชโยซึ่งใส่พระราชสาร ทำวิตถารท่วงที่ไม่มีสู้

คำที่มีความหมายแย่งอีกคำหนึ่งคือ “วิตถาร” ปรากฏในตัวอย่าง (5) ความหมายเดิมคือ วิจิตร ละเอียด ซึ่งเป็นคำบอกลักษณะของรถพระราชยานที่รองรับพระราชสาส์นเพื่อสมพระเกียรติ แต่ความหมายปัจจุบันเป็น แสดงอนาจาร ลามก หากนำความหมายนี้ไปใช้แปลคงผิดลักษณะความเป็นเจ้าแผ่นดินกับความยิ่งใหญ่ของพระบวรที่มารับพระราชสาส์น ซึ่งคำว่า “วิตถาร” เป็นภาษาบาลี คือ <วิตถาร> มีคำคู่จากภาษาสันสกฤตคือ <วิสถาร> “พิสดาร” และคำนี้ก็กลายความหมายไปเช่นกัน แต่ไม่ได้เป็นความแย่ง กลับเป็นการย้ายความหมาย⁴ (meaning shift) จาก

⁴ Saralamba (2007: 269-270) ให้ตัวอย่างคำว่า “แขวะ” แต่เดิมคือการใช้ไม้ค้ำค้ำแขวะเนื้อข้างในออกเป็นช่องๆ ปัจจุบันย้ายความหมายเป็นการพูดเหน็บแนม

เดิมในความหมายว่า ละเอียดลึกซึ้ง เช่น “กฎหมายพิสดาร”⁵ เป็นความหมายเชิงแปลกแตกต่าง ไม่เหมือนใครในความหมายกลาง ๆ เช่น “ลองมาเปิบพิศดารอาหารร้านนี้กัน”

Chokthawikit (2017 : 60) ได้วิเคราะห์คำว่า “ได้” ในตัวอย่าง (6) ถัดไป ว่าเป็นคำที่มีเสียงสระสั้นมาแต่เดิมในระบบภาษาไทย โดยการพิสูจน์จากการสัมผัสระหว่างวรรณของคำว่า “ไ้” กับ “ได้” แม้นี้ที่นี้ ผู้วิจัยนำเสนอตัวบทเดียวกัน แต่มีการวิเคราะห์คนละมุมมอง คือ ประเด็นของลักษณะการกลายเป็นคำไวยากรณ์และคำแสดงทัศนภาวะของคำว่า “ได้” ดังนี้

(6) ส้มตาแจ่มเห็นกระจ่างสว่างไ้ คำว่าเอาไ้ทุกเบี้ยไม่เสียที

คำว่า “ได้” ในอนุพากย์ของวรรณสองนั้น เป็นคำที่มีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ไปแล้ว คือจากคำกริยาหลักกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่แสดงทัศนภาวะ (modality) ซึ่งเป็นการระบุความสามารถที่ปรากฏในสถานะของการกระทำของคำกริยาลี้ “คว่าเอา” ต่อสิ่งที่รับการกระทำโดยตรง คือ “ทุกเบี้ย” เพราะทัศนภาวะเป็นสถานะของการแสดงความคิดเห็นต่อโลกผ่านการใช้ภาษาซึ่งจะมีรูปภาษาบางอย่างถ่ายทอดความคิดบางประการออกมาได้ และเป็นไปตามนิยามของพจนานุกรมเคมบริดจ์ออนไลน์ (Online Cambridge Dictionary) ว่า

*Modality is about a speaker's or a writer's attitude towards the world.
A speaker or writer can express certainty, possibility, willingness, obligation, necessity and ability by using modal words and expressions⁶.*

Thepkanchana (2016 : 96-100) อธิบายทัศนภาวะที่เป็นผลของกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ว่ามาจาก “กระบวนการเจือจางทางความหมาย” (semantic bleaching) ทำให้เกิดความหมายกว้างขึ้น มีลักษณะเป็นนามธรรมมากขึ้น และเมื่อมีความหมายกว้างขึ้นทำให้คำนั้นที่ปรากฏต่างบริบทกลายเป็นคำที่มีหลายความหมายหรือพหุนัย (polysemy) กล่าวคือ คำหนึ่งคำมีหลายความหมายและความสัมพันธ์กัน เช่นคำว่า “ได้” อีกทั้งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีคุณลักษณะที่เจาะจงไป เช่น แสดงศักยภาพ แสดงความเป็นได้ แสดงอดีตกาล เป็นต้น อย่างไรก็ตาม Mattiessen (2014 : 67) ได้นำเสนอเงื่อนไขของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ไว้ว่า บางความหมายก็ควรที่จะทำให้เกิดกลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีความหมายเดียวกันในทุกภาษา และไม่ได้เป็นไปตามประเภทของสถานที่ เวลา ขนาด คุณค่า จำนวน เพศ ไม่ว่ากรณีใดถ้ามีกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ระดับความเป็นไวยากรณ์นั้นเกิดความหลากหลาย ประเด็นนี้ของ Mattiessen สามารถมองกลับไปหาคำว่า “ได้” ในงาน

⁵ แต่ถ้านับความหมายเดิมไว้อยู่ที่ปรากฏในคำว่า กฎหมายพิสดาร ในสาขานิติศาสตร์ กระบวนการเปลี่ยนแปลงความหมายจะเป็นการเพิ่มความหมาย คือ มีทั้งความหมายเดิมและความหมายใหม่ของคำว่า “พิสดาร”

⁶ modality สืบค้นจาก <http://dictionary.cambridge.org/grammar/british-grammar/modals-and-modality/modality-introduction>, เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2562

ของผู้วิจัยซึ่งเป็นคำเดิมคำเดียว แต่เมื่อปรากฏบริบทที่แตกต่าง การแสดงความหมายเชิงสัมพันธ์นั้นเปลี่ยนแปลงไปได้ เมื่อวิเคราะห์ตัวอย่าง (6) “ลืมตาแจ่มเห็นกระจ่างสว่างไว คว้าเอาได้ทุกเบี้ยไม่เสียที” พิจารณาผ่านหลักทางวากยสัมพันธ์ พบว่า มีระดับความเป็นกึ่งคำไวยากรณ์หรือคำกึ่งไวยากรณ์ (semi-grammaticalised word)⁷ เพราะเมื่อแยกกริยาเรียง (serial verb) “คว้าเอาได้” เหลือเฉพาะคำว่า “ได้” ยังมีน้ำหนักของกริยาที่กระทำปฏิบัติอยู่ หากเปลี่ยนโครงสร้างประโยคเป็น “คว้าเอาเบี้ยได้ทุกอัน (ไม่มีอะไรขาดหายเลย)” คำว่า “ได้” เป็นคำไวยากรณ์ชนิดแสดงศักยภาพ (ability) เนื่องจากตำแหน่งของคำกริยาทัศนภาวะของคำว่า “ได้” อยู่ท้าย และไม่ได้กระทำผลต่อคำนามโดยตรง ดังนั้น ระดับความเป็นคำไวยากรณ์อาศัยความสัมพันธ์ของคำต่าง ๆ

ในส่วน of คำว่า “เบี้ย” ปัจจุบัน หมายถึง “หมากตัวหนึ่งในการเล่นหมากลูก หักเบี้ย” เป็นคำประสมว่า เบี้ยหอย หอยเบี้ย อย่างไรก็ตาม แต่เดิม “เบี้ย” ก็แปลหอยที่นำมาใช้เป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนสินค้าวัตถุในอดีต ความสำคัญของคำนี้อาจยังเก็บความหมายเดิมได้อยู่ แต่มีการเปรียบเทียบเกิดกระบวนการนามนัย (metonymy) ที่นำชื่อเรียกหนึ่งไปเรียกแทนอีกชื่อหนึ่ง คือ “เบี้ย” = “เงิน” ความหมายที่เป็นนามนัย เงิน of คำว่า “เบี้ย” ยังอยู่ในคำว่า “ดอกเบี้ย” อันหมายถึง “ผลกำไรที่เพิ่มจากการฝากเงิน”

1.2 การเล่นคำเชิงอุปลักษณ์: การสะท้อนรักในนิราศ

อุปลักษณ์ คือ การถ่ายทอดผ่านคุณสมบัติของสิ่งหนึ่งไปให้แก่อีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งทั้งสองสิ่งเป็นคนละประเภทกัน ในภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) กล่าวว่าลักษณะของอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ คือ การกำหนดพิสูจน์ความหมายต้นทาง (source) หรือสิ่งที่นำไปเปรียบเทียบกับความหมายปลายทาง (target) หรือสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ โดยมีวิธีการถ่ายโยงความหมาย (mapping) ระหว่างวงความหมายทั้งสอง วิธีคิดดังกล่าวเริ่มต้นมาจากหนังสือเล่มสำคัญที่ชื่อว่า “Metaphors We Live By” (อุปลักษณ์ที่เราอยู่ร่วม) ของ Lakoff & Johnson (1980) ตัวอย่างจาก Evans & Green (2014) คือ “Achilles is a lion.” ไม่ได้หมายความว่า Achilles เป็นสิงโต แต่อุปลักษณ์ว่าพฤติกรรมของ Achilles มีความกล้าหาญ (Achilles is brave.)

กลวิธีทางอุปลักษณ์เป็นเครื่องมือหรือหลักการเชิงสากลในแง่มุมของการปรากฏใช้ในแทบทุกภาษา หากแต่ปรากฏร่วมเชิงบูรณาการระหว่างสหสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ ภาษาศาสตร์ วรรณกรรมศึกษา คติชนวิทยา วัฒนธรรมศึกษา มานุษยวิทยา แม้กระทั่งจิตวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ เนื่องจากกระบวนการอุปลักษณ์เป็นการเปรียบเทียบความคิดผ่านประสบการณ์ของมนุษย์

แนวคิดที่ส่งผ่านมายังในนิราศลอนดอน ยังคงมีลักษณะเดินรอยตามนิราศก่อนหน้า การสรรคำที่ซ้ำในบริบทที่ใกล้เคียงกันที่ให้ความหมายต่างกัน โดยอิงความคิดเชื่อมโยงกับความรัก ได้ช่วยรักษาความเป็นนิราศของนิราศลอนดอน แม้นิราศเรื่องนี้จะมีการดำเนินเรื่องที่เปลี่ยนวิธีการนำเสนอและพรรณนาออกจากขนบนิราศเดิมไปพอสมควร แต่การฉายความรักจากการเล่นคำปรากฏในตัวอย่าง (7) ยังคงมีความงดงามผ่านรูปภาพ ความคิดเชิงเปรียบเทียบ และปัจจัยการเดินทางดังนี้

⁷ “คำกึ่งไวยากรณ์” (semi-grammaticalised word) เป็นคำที่ผู้วิจัย สิริศิระ โชคทวีกิจ (Sirisira Chokthawikit) ที่คิดบัญญัติเองเพื่ออธิบายกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางภาษาดังกล่าว ใช้เฉพาะลักษณะการปรากฏในนิราศลอนดอนของบทความนี้

- (7) ถึงอ่าวยางคิดระคางด้วยยางรัก ช่างเหนียวหนักหน่วงใจจนฝ้ายผอม
 สุดจะคิดปลิดปลดสู้อดออม เห็นคงอมเสียเพราะงามเมื่อยามครวญ

นอกจากการเล่นคำว่า “ยาง” ระหว่างชื่อสถานที่ “อ่าวยาง” และ ต้นไม้ที่มีดอกชื่อว่า “รัก” ดอกรักเป็นดอกไม้ที่นิยมนำมาประดิษฐ์ร้อยมาลัย มีนัยความหมายของการทะนุถนอม อ่อนโยน และดอกไม้ชนิดนี้มีน้ำยางเรียกว่า “ยางรัก” นำไปสู่การตีความเชิงเพศเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศ

อีกบทหนึ่งที่เป็นการเล่นคำเชิงเพศ มีนัยแห่งอุปลักษณ์ซ่อนในการตีความ ได้แก่

- (8) พอรุ่งแจ้งถึงจำเพาะตรงเกาะหม้อ ฤทัยท้อทุกข์ทวิไม่มีขึ้น
 คิดหม้อน้องทำของให้กล้ำกลืน กลัวคนอื่นมันจะหมิ่นมากินแทน
 ถึงเกาะนากหลากล้ำซ้ำสงสัย นากอันใดนึกหลากณนากแหวน
 จะขอชมต่างงามเมื่อยามแคลน เรือกก็แล่นลับละเมาะพันเกาะเกิน

การเล่นคำว่า “หม้อ” สะท้อนการเปรียบเทียบความอย่างมีวิถีชาวบ้าน และเป็นกระบวนการที่แสดงความห่วงเชิงพิศواسและหน้าตาทางสังคมที่ไม่ยอมเสียหน้า เมื่อกวีถึงสถานที่ที่ชื่อ “เกาะหม้อ⁸” คำนี้ชวนชวนนึก “หม้อ” ของหญิงคู่ครอง ซึ่งมีมีโนทัศน์ซ่อนเชิงเพศและครอบครัวคือ หม้อเป็นภาชนะที่ใช้หุงข้าวมาแต่เก่าก่อน เป็นการหุงถ่าน หุงนานเข้ากันหม้อก็ดำ ความเปรียบนี้เป็นความคิดกับวัฒนธรรมไทยในอดีต เป็นการกล่าวเกี่ยวกับ “หม้อ” โดยหลงเหลือในสำนวนว่า “กันหม้อข้าว/กระเทยยังไม่ทันดำ” คือ การใช้ชีวิตอยู่ร่วมของสามีภรรยาไม่นาน ก็เลิกรากันแล้ว สื่อถึงการผ่านการใช้งานเช่นเดียวกับคู่สามีภรรยาที่อยู่กินด้วยกันแล้ว “หม้อ” จึงเป็นการเปรียบอวัยวะเพศหญิง นับเป็นวิธีการหลีกเลี่ยงคำต้องห้าม (taboo) ได้อย่างชาญฉลาด แสดงว่าเป็นการใช้คำแทนให้สุภาพหรือคำรื่นหู (euphemism) อีกทั้งคำกริยาที่เป็นตัวบ่งชี้ว่ากวีกลัวคนอื่นมาแทนที่เชิงสัมพันธ์ทางรัก คือคำว่า “กินแทน” การกินหม้อข้าวของตนตอนที่ตนไม่อยู่ยอมเสียเชิงชายที่เป็นภาพลักษณ์ของชายชาติศรีสมัยอดีต เข้าลักษณะเข้าได้แต่ห้ามไม่ได้ หรือไม่ยอมเสียหน้านั่นเอง สำหรับสถานที่ชื่อ “เกาะนาก” ที่มี “นาก” อาศัยอยู่นั้น กวีเปรียบกับแหวนนากที่เป็นเครื่องประดับที่ผู้หญิงนิยมสวม เป็นการเปรียบเทียบที่ต้องตีความสองชั้น คือ เปรียบสัตว์ “นาก” กับแหวนนากที่เชื่อมโยงไปสู่ความรักของกวี การเปรียบเทียบดังกล่าวเป็นการนำพฤติกรรมของสัตว์ประเภทนี้มาถ้อยให้แก่อารมณ์ความสัมพันธ์ของความรักเช่นกัน

⁸ หากพิจารณาแค่ว่า “เกาะหม้อ” ผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลพบว่า เป็นเกาะที่อยู่จังหวัดกระบี่ แต่การเดินทางของกวีนั้นในช่วงของบทยกมา (นิราศลอนดอน หน้า 33) ถึงที่เมืองตานี (ปัจจุบันคือจังหวัดปัตตานี ปรากฏในนิราศลอนดอน หน้า 31) แต่ชื่อเกาะในจังหวัดปัตตานีนั้นชื่อว่า “เกาะหม้อแกง” อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นความประสงค์ของกวีที่ต้องการเล่นคำเฉพาะ “หม้อ” และสมัยก่อนอาจตัดคำ (clipping) ตามภาษาพูดเช่นเดียวกับคำอื่นได้ เช่น หอ (หอพักนักศึกษา, หอไตร, หอพระไตรปิฎก) (Phoemcharoen, 2015: 107) ดังนั้น “เกาะหม้อแกง” อาจเกิดการตัดพยางค์/คำหลังสุดเหลือเป็น “เกาะหม้อ”

อีกหนึ่งในความนิยมของความเปรียบที่เป็นชนบคือ การเปรียบหญิงอันเป็นที่รักกับดอกไม้ นับเป็นวิธีการทางวรรณคดีที่อมตะ นั่นคือตัวอย่าง (9)

(9) ใ้อัจฉนทรมานน้ำตาตวง คิดถึงพวงพุ่มผกาสุมาลย์

บาทนี้เป็นเหตุการณ์ก่อนถึงเมืองเอเดนในประเทศเยเมน กวีตัดพ้อว่าตนเดินทาง “ได้เดือนเศษทุเรศร้างมาห่าบ้าน” ทำให้หวนจิตไปยังแดนที่จากมาที่มีคู่ครองของตน จึงเกิดการเปรียบเทียบขึ้นมาเช่นนั้น เมื่อพิจารณาทางภาษาศาสตร์พบว่า แหล่งปลายทางที่ถูกเปรียบ คือ หญิงอันเป็นที่รัก (ซึ่งไม่ได้เขียนหรือกล่าวออกมาตรง ๆ ไว้ในตัวบท) กับแหล่งต้นทางที่เป็นตัวตั้งต้นในการเปรียบ คือ “พวงพุ่มผกาสุมาลย์” หรือดอกไม้ที่เป็นช่อสวยงาม ซึ่งทั้งสองสิ่งต่างประเภทกันแต่อาศัยคุณสมบัติที่ร่วมกันคือ ความงดงาม ความอ่อนช้อย กลิ่นหอม เป็นต้น

การเล่นคำเชิงอุปลักษณ์อีกตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนแนวคิดของการนำความหมายของคำนั้นมาเล่นซ้ำแต่ความหมายเปลี่ยนตามบริบท โดยอาศัยชื่อปลาต่าง ๆ ที่มีชื่อเป็นที่ให้ความหมายเมื่อแยกออกมาเป็นคำเดียว คำนั้นจึงมีการเล่นคำ แต่ไม่ใช้การซ้ำคำ หากแต่มิ้นยของการสื่อความหมายที่แตกต่างออกไปจึงเป็นการเล่นคำเล่นความ ดังตัวบทของตัวอย่าง (10) ปรากฏการเล่นคำที่มีคู่เทียบจำนวน 8 คู่ ได้แก่ 1) ปลาแก้มช้ำ / แก้มน้องช้ำ 2) ปลาคางเบื่อน / เงื่อนงอน 3) ปลากราย / กริดกราย 4) ปลาตะเพียน / พากเพียร 5) ปลานวลจันทร์ / เนื้อผิวนวล 6) ปลาเทพา / พา (คำกริยา) 7) ปลากระแห / แหห่างหายไกลจาก และ 8) ปลาเนื้ออ่อน / เนื้อผิวนุ่มนวล ในกรณีการเล่นคำปลาคางเบื่อนกับเงื่อนงอน ไม่จำเป็นต้องซ้ำเสียงของคำเดียวกัน แต่เป็นการเล่นคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน อีกทั้งลักษณะการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งสองสิ่ง หรือวงความหมายสองวง คือ ชนิดพันธุ์ปลากับคุณลักษณะ กิริยาอาการ ร่างกาย ความงามของหญิงอันเป็นที่รัก เป็นการเปรียบเทียบทางกลวิธีอุปลักษณ์ ถ้อยอุปลักษณ์กับมโนทัศน์ที่นำมาสื่อความเปรียบเป็นธรรมชาติที่อยู่ร่วมกับกวี

(10)	<u>ปลาแก้มช้ำ</u> ช้ำโฉนผู้ใดต้อง	แต่ <u>แก้มน้อง</u> ช้ำเพราะชมภิรมย์สมร
	<u>ปลาคางเบื่อน</u> เหมือนท่า <u>เงื่อนงอน</u>	<u>ปลากราย</u> ว่ายคล้าย <u>กรเจ้ากริดกราย</u>
	<u>ตะเพียน</u> ทองดั่ง <u>ฟี่</u> ปองไป <u>เพียร</u> พาก	สุดแสนยากกว่าจะสมอารมณ์หมาย
	<u>ปลานวลจันทร์</u> แล <u>ลั่น</u> นวล <u>ทั้ง</u> กาย	ยังไม่คล้ายงามสงวน <u>นวลละออง</u>
	<u>ปลา</u> เทพาเหมือน <u>ฟี่</u> พา <u>เจ้า</u> มา <u>ไว้</u>	<u>กระแห</u> แห <u>ห่าง</u> ให้ <u>ฤทัย</u> หมอง
	<u>ปลาเนื้ออ่อน</u> อ่อน <u>แต่นาม</u> ตาม <u>ทำ</u> นอง	อัน <u>เนื้อน้อง</u> อ่อน <u>อ้อม</u> น้อม <u>ดั่ง</u> นวม

กลวิธีการเล่นคำเรียกปลามาเล่นต่อทางความหมายกับคำเดิมในบริบทนั้น สร้างความสำคัญยิ่งให้แก่สิ่งที่นำไปเปรียบหรือวงความหมายต้นทาง คือ “ปลา” กับสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทาง คือ “ผู้หญิง” บาทแรกกล่าวถึงสภาพ(แก้ม)ปลาช้ำ เพราะเป็นชื่อตามสภาพของแก้มปลาที่มีสีแดง/ส้มคล้ำ (Department of Fisheries, n.d.) แต่แก้มผู้หญิงนั้นช้ำเพราะได้ร่วมเคียงสัมผัส บาทที่สองมีปลาสองชื่อคือ “ปลาคางเบื่อน” และ

“ปลากราย” กรณีการอุปโลกน์กับปลาหางเบื่อน แม้ในวรรณคดีไม่มีคำซ้ำว่า “หางเบื่อน” แต่สามารถวิเคราะห์การ
เล่นคำที่เล่นไปว่า คือ การเบื่อนหางของผู้หญิงดูงามกว่าปลาที่มีลักษณะของปลายปากเอียง โดยพิจารณาจากรูป
ภาษา “เงื่อนงอน” อีกวรรคเป็นปลากรายไม่สู้เท่าผู้หญิงที่เดินกริดกรายได้สง่างามกว่า บาทที่สามเป็นปลาตะเพียน
ทองเล่นเสียงซ้ำกับความเพียรของผู้ชายที่ให้ได้ว่าซึ่งหญิงอันเป็นที่รักที่มีค่าไม่แพ้ทองคำเช่นกัน บาทที่สี่เป็นปลา
นวลจันทร์ที่มีเนื้อนวลใสก็ไม่งามเท่า นวลละอองหรือผู้หญิง บาทที่ห้าวรรคแรกเป็นปลาเทพาเปรียบการนำพา
ผู้หญิงมาอยู่ด้วยกัน วรรคสองเป็นปลากระแหที่เล่นคำกับคำว่า “แหห่าง” ซึ่งเป็นคำกริยาบอกระยะทิศทางว่า
ไกล หรือห่างออกจากตัว จนเกิดการพลัดพรากย่อมทำให้เกิดความเศร้าหมองมายังผู้ชาย และบาทสุดท้ายเป็นปลา
เนื้ออ่อนที่กินว่าอ่อนตามแค่ชื่อของปลา ส่วนเนื้ออ่อนของผู้หญิงช่างนุ่มยิ่งนัก หลักการเปรียบระหว่างสิ่งสองสิ่ง
โดยหาคุณสมบัติร่วมกัน ในที่นี้เป็นคุณสมบัติทางความหมายของคำที่ปรากฏของชื่อปลาเมื่อแยกเป็นคำเดียวก็มี
ความหมายที่จะนำไปแสดงคุณลักษณะและอธิบายลักษณะของอีกสิ่งหนึ่งได้อย่างสวยงามและก่อพลังของการเล่น
ภาษาได้อย่างลุ่มลึก นอกจากนี้แม้ไม่มีตัวถูกเปรียบตามวรรคปลาตะเพียนทอง คือ มีแต่สิ่งนำไปเปรียบหรือวงความ
หมายต้นทาง ในทางภาษาศาสตร์ยังสามารถนำสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทางออกมาได้ เพราะอาศัย
ภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) คือ ความรู้จำและการบรรจุสิ่งที่ผ่านมาก่อนในสมองหรือ
ประสบการณ์ออกมาสังเคราะห์ว่าเมื่อบริบทเป็นการเปรียบระหว่างปลากับผู้หญิง แม้ในตัวอย่าง (10) ตัวบทนี้
ปรากฏเพียงชื่อปลา แต่ความหมายของคำที่เป็นชื่อย่อมถ่ายทอดคุณค่าที่สอดคล้องกับบริบทได้

2. ลักษณะทางเนื้อหาและความคิดเกี่ยวกับนิราศลอนดอน

2.1 ปฐมบทแห่งนางรักในนิราศ

การเริ่มต้นลักษณะการถวิลหาทางอันเป็นที่รักยังคงรักษาไว้ในนิราศลอนดอน แสดงถึงการสืบขนบหรือ
สัจนิยม (convention) ของความเป็นนิราศในแง่การจากทางอันเป็นที่รัก แต่ความน่าสนใจของปฐมบทเป็นการ
เปรียบนางของกวีกับนางกษัตริย์แห่งอังกฤษในรัชสมัยนั้น ก่อให้เกิดเป็นนวัตกรรม (invention) ทางความคิดของ
ความเปรียบ (trope) ของกวีที่สะท้อนระบบความคิดร่วมกับประสบการณ์ กวีเดินทางในฐานะล่ามในคณะราชทูต
สยาม ผู้แทนพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4)

ความเปรียบที่เป็นจุดกำเนิดแห่งการเริ่มต้นของการพลัดพรากชั่วคราวระหว่างกวีกับหญิงผู้เป็นภรรยา
สามารถตีความรูปภาพในตัวอย่างกวี ดังนี้

(11)	ลอนดอน นักรบเจ้า	จอมอนงค์
	นิราศ นาฏนวลผจง	จากน้อง
	วายสวาทิ ขาดเคียงองค์	อรแอบ ออกเอย
	นานนัก รักแรมน้อง	นิมเนื้อคอยถนอม ฯ ⁹

⁹ การวิเคราะห์ด้วยบทเดิมที่มีในวรรณกรรมของไทย เป็นการศึกษาต่างมุมมอง แม้มีงานที่เคยใช้ตัวบทเดียวกันแล้วก็ตาม เพราะหลักการ ทฤษฎี วิธี
คิด ประเด็นที่หยิบยกนำเสนอ เป็นสิ่งที่สามารถนำมาตีแผ่ได้ จึงไม่เป็นการคัดลอกความคิดเดิมแต่อย่างใด ดังนั้นตัวบทเดียวกันนักวิจัยสามารถ
กระทำข้อมูลซ้ำ แต่ได้คัดลอกมา ซึ่งผู้วิจัยเองได้อ้างอิงวิธีคิดและผลวิเคราะห์ที่เคยได้รับกระทำมาแล้ว อีกทั้งนำมาขยายความรวมถึงแสดงวิธีคิด
ใหม่ในบริบทของการวิจัยครั้งนี้

กวีใช้การเปรียบความว่านางรักเป็น “เนื้อนุ่ม” อันเป็นคุณสมบัติของหญิงในอุดมคติของสังคมไทย กระนั้น ผู้หญิงอาจผิวหยาบก็เป็นได้ หากเป็นอย่างหลังนี้ กวีจะใช้อุปลักษณ์ได้อย่างสมบูรณ์ เพราะเป็นการเปรียบให้เป็น ในสิ่งที่ เป็นหรือไม่เป็นไปตามความเป็นจริงก็ได้ แต่นำคุณสมบัติของผู้หญิงในอุดมคติมาเปรียบว่าต้องมีผิวเนื้อ เนียน อ่อนนุ่มละมุน จุดประกายของประเด็นที่วิเคราะห์คือ การเปรียบเชิงแหวกขนบไปบ้าง นับเป็นนวัตกรรม ทางการสรรเปรียบ เพราะแต่เดิมแม้มีการเปรียบนางรักกับนางเอกหรือนางเทวี ครั้นนี้เป็นการเปรียบกับพระเจ้า แผ่นดินผู้หญิงที่มีตัวตนจริงของประเทศอังกฤษในรัชสมัยนั้น คือ พระนางเจ้าวิกตอเรีย พระราชินีนาถ (Queen Victoria) ครองราชย์ พ.ศ. 2380-2444 อย่างไรก็ตาม การเปรียบเช่นนี้มีกลวิธีเดิม แต่เพิ่มแนวคิดการเปรียบขึ้นมา คือ เปรียบกับมนุษย์จริง เป็นผู้หญิงชาวตะวันตกที่ไม่พบในวรรณคดีไทยมรดก และเป็นนางกษัตริย์ต่างประเทศ กลวิธีอุปลักษณ์นี้เป็นการเปรียบทางอ้อม (indirect comparison) หมายถึง เปรียบสิ่งที่เห็นกับสิ่งที่มิอยู่ในใจ ใน ชีวิตของกวีเองหรือคนทั่วไปทำความเข้าใจตามได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เมื่อเห็นหรือสัมผัสสิ่งใดสิ่งหนึ่งชวนให้นึก ย้อนนึกถึงสิ่งที่รักอยู่เสมอ หรือเป็นสิ่งที่อยู่ในความคิดของเราตลอดมา แต่ไม่ได้นำมาเปรียบโดยตรง เพียงแค่เห็น แล้วเชื่อมโยงกับสิ่งที่มิอยู่ในสมอง/ความคิด โดยไม่กล่าวรายละเอียดว่าเปรียบอย่างไร แค่เปรียบอะไรกับอะไร เช่นเดียวกับกวีที่เชื่อมโยงสิ่งที่ได้สัมผัสจาก “ลอนดอน นัครเศเจ้า จอมอนงค์” และนำไปเปรียบกับอีกสิ่งหนึ่งที่ว่า “นิราศ นาฏนวลผจง จากนั้น” คือ นัครเศจอมอนงค์=กษัตริย์ผู้หญิง และนำไปเปรียบกับอีกสิ่งหนึ่งที่ว่า “นิราศ นาฏนวลผจง จากนั้น” คือ นัครเศจอมอนงค์=กษัตริย์ผู้หญิง ➡ น่อง : คำเรียกแทนหญิงอันเป็นที่รัก

ภาพลักษณ์ของบทนี้สะท้อนให้เห็นขนบของการวางเรื่องนิราศที่กวียังอาศัยช่วงเวลาและการเดินทางเป็น ฐานของการผูกเรื่องเกี่ยวกับการจากนางรักไป แต่กลับพบว่ามียาความคิดที่แฝงอยู่ คือ ภาพแทน (representation) ของชายไทยคนหนึ่งที่เคยหาความรักในนางรัก ไม่ว่าจะเป็นเดินทางไปไหน ไกลสักเท่าไร หากความใคร่ยังอยู่ ความ ทุกข์ใจก็ยังมี แม้สภาพการณ์สมัยนั้นเป็นยุคหัวเลี้ยวหัวต่อของการอยู่รอด คือ อิทธิพลชาติตะวันตกเข้ามามากยิ่งขึ้น แต่กวีบรรจงถ้อยความได้อย่างคมคายและโดดเด่น แสดงให้เห็นถึงสมรรถนะแห่งการรังสรรค์ในภาวะคับขัน ของเหตุบ้านการณเมือง¹⁰ กับการเจริญสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดี

ตัวบทในตัวอย่าง (11) ได้รับการวิเคราะห์ผ่านมุมมองด้านเสียงที่สื่อความหมาย อารมณ์ความรู้สึกใน บทความวิจัย เรื่อง “การวิเคราะห์เสียงที่สื่อความหมายในวรรณคดี: กรณีศึกษานิราศลอนดอน” ซึ่งบูรณาการร่วม ระหว่างภาษาศาสตร์กับวรรณคดี ของศิริศิระ โชคทวีกิจ ปี 2560 (Chokthawikit, 2017 : 51-52) ได้ผลวิเคราะห์ เกี่ยวกับการใช้เสียงกลุ่มนาสิกที่สื่ออารมณ์ซึ่งสัมพันธ์กับตัวบทนี้ได้อย่างลึกซึ้งและแนบเนียน หลักการดังกล่าวคือ สัทสัญลักษณ์¹¹ (Sound symbolism) เนื่องจากจำนวนของเสียงกลุ่มนาสิก /ม-m, น-n, ง-η/ มีทั้งหมด 26 เสียงที่ ปรากฏ ทำให้ตัวบทมีจังหวะเนิบช้า อ่อนหวาน ชดช้อยคล้ายตามความหมายของตัวบทที่มีตัวละครหญิง คือ “จอม อนงค์ นัครเศเจ้า” เป็นตัวบ่งชี้บุคคลทางสังคม (social-personal deixis) ที่เชื่อมโยงระบุถึงพระนางเจ้าวิกตอเรีย พระเจ้าแผ่นดินอังกฤษ ณ ขณะนั้น ผลการวิเคราะห์ด้านเสียงแสดงให้เห็นถึงการนำหลักการทางภาษาศาสตร์มา หล่อหลอมเข้ากับการศึกษาวรรณกรรม

¹⁰ เป็นการสร้างคำคล้องจอง 4 พยางค์ของผู้วิจัย คือ เหตุการณ์ + บ้านเมือง = เหตุบ้านการณเมือง

¹¹ คำแปลเทียบคำศัพท์เฉพาะภาษาต่างประเทศ โดยผู้วิจัย ศิริศิระ โชคทวีกิจ ผู้วิจัยแปลบัญญัติคำนี้ในบทความวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เสียงที่สื่อ ความหมายในวรรณคดี: กรณีศึกษานิราศลอนดอน” และนำหลักการ/ความคิดดังกล่าวมาสานต่อ

การใช้ตัวบ่งชี้ที่มีลักษณะร่วมระหว่างการแสดงตัวตน (personal) และสถานะชนชั้นทางสังคม (social) เป็นการเผยอำนาจและความเป็นอยู่ของสมาชิกในสังคมได้ไปพร้อมกัน ซึ่งอาศัยการอ่านตีความจากรูปภาษาที่ใช้ (Culpeper & Haugh, 2014 : 23-26) ในตัวบทมีคำว่า “อนงค์” เกิดจากการสมาสหรือการประกอบสร้างคำศัพท์ (word formation) ระหว่าง <อน-> ไม่มี + <องค> ส่วนของร่างกาย = <อนงค> ไม่มีรูปเรือนร่างให้เห็น แต่เดิมเป็นรูปภาษาที่หมายถึง “กามเทพ”¹² ซึ่งไม่มีรูปลักษณะปรากฏ ภายหลังเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความหมายย่ำยีที่ เป็นความหมายว่าผู้หญิง อาจเป็นเพราะเสียงของคำนี้ที่อ่อนนุ่ม จึงมีการผูกโยงค่าความหมายให้แก่คำนี้ เมื่อเติมคำว่า “จอม” นำหน้าทำหน้าทีคล้ายเป็นหน่วยเติมหน้าหรืออุปสรรค (prefix) แสดงสถานะอันสูงสุด “จอมอนงค์” จึงหมายถึง สตรีผู้มีอำนาจสูงสุด = พระเจ้าแผ่นดินผู้หญิง ส่วนคำว่า “นัครเศ” เกิดจากการแผลงรูปคำด้วยกลวิธีทางวรรณกรรมที่เรียกว่า “ศ ลิลิต” (Na Nagara, 1997) มาจากคำเดิมว่า “นคร” <nagara> แปลว่าเมืองใหญ่ หรือวิเคราะหฺเชิงภาษาศาสตร์ทางบาลี-สันสกฤตได้ว่า เกิดจากคำว่า <นคร> + <อิศ> ผู้เป็นใหญ่ = <นครเศ> ~ นัครเศ อีกทั้งมีคำว่า “เจ้า” ประกอบท้ายทำหน้าที่คล้ายหน่วยเติมหลังหรือปัจจัย (suffix) กลายเป็น “นัครเศเจ้า” แปลว่า เจ้าแผ่นดินผู้ปกครองเมือง/อาณาจักร

การอธิบายทางภาษาศาสตร์สร้างความเข้าใจเนื้อหาของตัวบทที่กำลังอ่านศึกษาได้อย่างละเอียดก่อนการตีความเชิงสังคมวัฒนธรรมต่อไป ดังนั้น รูปภาษาดังกล่าวสื่อบ่งชี้ถึง พระนางเจ้าวิคตอเรีย ที่กวีนำมาเปรียบเทียบกับนางอันเป็นที่รักของตนเองได้อย่างลงตัว

2.2 การใช้รูปภาษาที่แสดงการอ้างความชอบธรรมแห่งการพลัดพรากจากลา

2.2.1 ประโยคเงื่อนไขกับความเป็นไปได้ที่มีผลต่อความชอบธรรม

ชนบธิกประการที่นิยมใช้ในเรื่องวรรณคดี คือ การอ้างสิ่งที่กำหนดไว้โดยผู้มีอำนาจ เช่น สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เวรกรรม บาปบุญ หรือราชโองการ เป็นมูลเหตุของการจากระหว่างกวีหรือตัวละครพระเอกกับนางอันเป็นที่รัก กระบวนการทางภาษาศาสตร์ที่เป็นปมที่ถูกผูกมัดไว้นั้นคือ การใช้รูปประโยคแสดงเงื่อนไข (conditional clause) โดยมีตัวบ่งชี้เงื่อนไข เช่นคำว่า “ถ้า/แม่น/เมื่อ/เมื่อ” เป็นต้น จะพบคำว่า “ถ้าแม่น” ในนิราศลอนดอน โครงสร้างเงื่อนไขเพื่อแสดงมูลเหตุที่กลายเป็นข้อกำหนดในนิราศลอนดอนมีลักษณะคล้ายนิราศเมืองแกลงของสุนทรภู่ (Sunthon Phu as cited in Prince Damrong Rajanubhab, 2000) ในประเด็นข้อราชการ โดยการวิเคราะห์จากรูปภาษาว่า “จะกรวดน้ำคำขวัญจนวันตาย แม้เจ้านายท่านใช้แล้วไม่มา” รวมถึงบริบทอื่น ๆ (Wongthet, 2016) แต่การเปิดเผยข้อมูลของนิราศลอนดอนชัดเจนกว่า ดังนี้

¹² พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย อ.เปลื้อง ณ นคร นิยามว่าเจ้าแห่งความรัก (สืบค้นจาก<https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-pleang/อนงค์>) แต่เดิมกามเทพมีตัวตน ต่อมาถูกไฟจากดวงตาที่ 3 ของพระศิวะเผาผลาญ ผลคือ กามเทพไม่มีรูปร่าง และมีการใช้คำศัพท์ <อน + องค> = <อนงค> แปลว่า ไม่มีร่างกาย จึงเรียกอีกชื่อได้ว่า “อนงค์” เมื่อนำความหมายตรงตัวต้นทางมาใช้ไม่ควรแปลว่าผู้หญิง ทว่าเสียงของคำดังกล่าวเป็นเสียงที่อ่อนนุ่ม เนื่องจากมีเสียงนาสิกของเสียงพยัญชนะ /น/ และ /ง/ อีกทั้งพยางค์ที่สองเป็นพยางค์เป็นออกเสียงได้อย่างสะดวก และนุ่มนวล จึงเกิดการเชื่อมโยงเข้าสู่สภาวะของสตรีเพศ ท้ายที่สุดแปลว่า “ผู้หญิง”

(12)

ถ้า मैं ฝัน มิใช่ ใช้ กิจนรินทร ราช
โดยภักดีมีประสงค์จำนงใน

ไม่คลาคลาศคล้ายชิดพิสมัย
อาสาไทยจอมจักร์หลักนคร

ตัวบ่งชี้เงื่อนไขของอนุพากย์แรกสร้างข้อจำกัดขึ้นมาทันทีว่าเป็นราชกิจที่ตนได้รับมอบหมาย และตนเองเป็นผู้จงรักภักดีได้น้อมรับหน้าที่นั้นไป ทำให้ต้องจากนางอย่างที่ไม่เคยกระทำมา ซึ่งพิจารณาจากรูปภาษาที่ว่า “ไม่คลาคลาศคล้ายชิดพิสมัย” ลักษณะทางภาษาศาสตร์ในโครงสร้างของวากยสัมพันธ์ (syntactic structure) พบว่าเป็นการใช้รูปประโยคแสดงเงื่อนไข และถ้าเปรียบเทียบกับจะเป็นรูปประโยคที่เป็นจริงและเกิดจริงแล้ว แม้รูปภาษาไทยจะไม่มีการผันรูปคำให้เห็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกับกาล (tense) และความน่าจะเป็นของการเกิด แต่สามารถพิจารณาความเป็นจริงเชิงธรรมชาติของมนุษย์ คือ หากมีคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างชอบธรรม ผู้ใต้บังคับบัญชาย่อมมีอาจขัดได้ ฉะนั้นนำไปสู่การตีความรูปประโยคแสดงเงื่อนไขดังกล่าวว่าเป็นจริง (factual) เทียบได้กับการใช้ประโยคแสดงเงื่อนไขของภาษาอังกฤษแบบพื้นฐาน (type zero) กับแบบที่ 1 (type 1) ที่เป็นจริงหรือเป็นไปได้ แต่ลักษณะโครงสร้างภาษาอังกฤษบ่งชี้ความเป็นจริง (real) จะอาศัยการผันคำกริยาในรูปปัจจุบัน (present tense) (Chanawong, 2019 : 169-175) และเว็บไซต์การสอนภาษาอังกฤษของ BBC สำนักข่าวระดับโลก¹³ ได้แสดงโครงสร้างทางเงื่อนไขของภาษาอังกฤษว่าเกี่ยวกับการผันคำกริยาเพื่อระบุความเป็นไปได้ของการกระทำ แต่โครงสร้างทางเงื่อนไขของภาษาไทยไม่มีการผันคำกริยา ให้พิจารณาบริบทแทน

อีกประเด็นหนึ่งที่ต้องวิเคราะห์เชิงอรรถศาสตร์ของคำศัพท์คือคำว่า “ฝัน” มิได้มีความหมายว่า “ไม่ถูกต้อง ไม่ชอบธรรม” แต่หมายถึง “เรื่องหรือข้อมูลที่อาจไม่ตรง ไม่เป็นจริงเท่านั้น” เมื่อแปลความจะได้ว่า “ถ้าไม่ใช่เป็นคำสั่งพระเจ้าแผ่นดินเพื่อกิจการบ้านเมือง ก็คงไม่ต้องลาจากกัน (ในช่วงเวลาดังกล่าว)” โครงสร้างการใช้คำศัพท์กับหน่วยแสดงเงื่อนไข “ถ้า” ยังคงปรากฏในภาษาพูดปัจจุบัน เช่น “ถ้าผิดอัน ก็หาใหม่สิ” คือ เป็นการสร้างเงื่อนไขของอนุพากย์แสดงเงื่อนไขว่าไม่ใช่สิ่งนั้น อนุพากย์หลัก(main clause) จะแสดงแนวทางจัดการแก้ไขต่อไป

จากการวิเคราะห์อนุพากย์แสดงเงื่อนไขข้างต้น ยังปรากฏร่วมกับหน่วยคำปฏิเสธถึงสองครั้งในสองอนุพากย์ คือ อนุพากย์แสดงเงื่อนไขมีคำว่า “มิใช่” ในอนุพากย์หลัก มีคำว่า “ไม่” เป็นการแสดงความหมายของสภาวะที่พูดออกมาว่าไม่เกิดไม่มีไม่เป็นเช่นนั้น ก็จะไม่แสดงผลอันใดเลย ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของการแสดงเงื่อนไขประเด็นของผลเหตุการณ์ที่ตรงข้ามกับความจริง แต่คาดหวังให้เกิดการแก้ไขในอดีตผ่านความคิดของการปฏิเสธดังกล่าว ทำให้อนุพากย์เงื่อนไข “ถ้า मैं ฝัน มิใช่ ใช้ กิจนรินทร ราช ไม่คลาคลาศคล้ายชิดพิสมัย” ซึ่งคล้ายกับประโยคเงื่อนไขแบบที่ 3 (counterfactual) ของภาษาอังกฤษ และสามารถแปลเทียบได้ว่า “If there had not been the King’s order, my LOVE and I would have not been separated.” อันเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจความหมายที่ถูกต้องที่สุดต่อตัวบท และอาจช่วยให้ผู้เรียนรู้ภาษา วรรณกรรม วัฒนธรรมที่เป็นชาวต่างชาติ

¹³ สืบค้นจาก <http://www.bbc.co.uk/learningenglish/course/intermediate/unit-24/session-2/activity-1>

เข้าถึงวรรณคดีไทย ดังนั้น โครงสร้างและรูปภาษาจึงมีผลต่อการตีความในตัวบท ในท้ายที่สุด การปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นจริง แต่ความต้องการที่ไม่ประสงค์เดินทางไปในต่างแดนเป็นแค่ความหวังจึงไม่เป็นจริง เจตนาของการแก้ไขอดีตแสดงออกมาผ่านรูปภาษาแสดงเงื่อนไข

การวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์ด้านการใช้รูปประโยคเงื่อนไข เป็นพื้นฐานของการแสดงเหตุผลรวมถึงความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ในชีวิต แม้กระทั่งการปฏิบัติหน้าที่และการทำงาน ดังนั้น รูปภาษาที่นำเสนอในตัวอย่าง (12) เป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้เรียนรู้ศึกษาอ่านวิเคราะห์ความคิดของสภาวะทางปรากฏการณ์ที่มีข้อจำกัดหรือการสร้างเงื่อนไขออกมา ภาพลักษณ์ของการทำงานที่มีเหตุปัจจัยอื่นแทรกมาเข้า มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานดังเช่นผลวิเคราะห์ว่า ภาพลักษณ์ของงานราชการในการสนองพระเดชพระคุณในพระเจ้าแผ่นดินเป็นสิ่งที่พึงกระทำก่อนเหนือสิ่งใด ทำให้ภาพลักษณ์ราชการทั้งในความหมายเดิมและความหมายปัจจุบันมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ คือ สิ่งที่ทำในราชการจะได้อย่างเสียอย่างตั้งเนื้อความข้างต้น อุดมการณ์ที่มีอยู่ คือ การรับใช้แผ่นดิน การเป็นข้าในพระองค์เพื่อทำคุณความดีแก่บ้านเมือง ดังคำว่า “ข้าราชการ”

การวิเคราะห์ประโยคแสดงเงื่อนไข มีความสัมพันธ์การสื่อสารเจตนาที่ซ่อนไว้ในใจผู้นำเสนอ รูปแบบทางวรรณกรรมจึงเป็นช่องทางของการถ่ายทอดเล่าเรื่อง ส่วนการใช้ภาษาเป็นกลวิธีที่ใช้ผลักดันความหมายออกมาให้รับทราบ (Himan, 1978 ; Akatsuka, 1986 as cited in Lowe, 1992)

คำว่า “ถ้า” แต่เดิมเป็นคำแสดงเนื้อหาหรือคำหลักในภาษา (content word) แปลว่ารอคอย สามารถเทียบพิสูจน์โครงสร้างได้ว่า “ถ้าเขามา ฉันจะไป” = “รอเขามา ฉันจะไป” ภายหลังเกิดกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalisation) ก่อให้เกิดเป็นคำไวยากรณ์ (grammatical word) ที่ใช้แสดงเงื่อนไขทางเหตุการณ์ของโครงสร้างประโยคในภาษาไทย (ดู 1.1 การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำและการกลายเป็นคำไวยากรณ์)

กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ถ้า” มีผลต่อการคิดทบทวนการสะกดรูปคำปัจจุบัน ดังในคำว่า “คอยท่า” เนื่องจากการออกเสียงตรงกันระหว่างอักษรสูง คำเป็น รูปวรรณยุกต์โท (C1) คือ คำว่า “ถ้า” กับอักษรต่ำ คำเป็น รูปวรรณยุกต์เอก (B4) คือ คำว่า “ท่า” = ถ้า-ท่า การสะกดที่ถูกต้องตามความหมายควรเป็นคำว่า *คอยถ้า (Burusphat, 2017 : 217) ดังนั้น การขาดหายขององค์ความรู้ด้านภาษาศาสตร์เชิงประวัติมีผลต่อการตีความและเปรียบเทียบอันมีผลต่อการเรียนรู้ภาษา ประเด็นเกี่ยวกับรูปแปรที่เกิดจากการออกเสียงควบรวมกันผ่านกาลเวลา ในปัจจัยเกี่ยวกับคู่เสียงอักษรสูง-ต่ำ รวมถึงคู่ระหว่างอักษรต่ำเดี่ยว-อักษรต่ำมี ห นำ Chokthawikit (2017 : 62, 68) นำเสนอว่ามีผลต่อการอ่านตีความวรรณกรรม เพราะถ้าวิเคราะห์เป็นคนละคำจะได้ความหมายไม่ตรงกัน หรือหาความหมายนั้นไม่เจอ เนื่องจากผู้อ่านผู้เรียนรู้คิดว่าไม่ใช่ในปัจจุบันแล้ว โดยปราศจากการเทียบคู่อักษร เช่น คำว่า “เล่น-เหล่น” “เย่า-เห่า” “ช่วย-ฉ่วย” และ “ท่วม-ถ่วม” เป็นต้น

2.2.2 การใช้หลักการหน่วยคำวิทยาเพื่อสื่อความหมายของความชอบธรรม

การใช้คำศัพท์เพื่อแสดงความหมายเฉพาะเป็นการสร้างแนวทางของวงความหมายที่ไปในทิศทางเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน กระบวนการนี้ได้รับแนวคิดสำคัญที่ว่า “collocation” ซึ่งได้รับการแปลโดยจันทิมา อังคพนิชกิก

(Angkaphanitchkit, 2018 : 141-143) ว่า “การปรากฏร่วมกลุ่มคำศัพท์” และอธิบายว่ากลุ่มคำศัพท์ที่มีความหมายในแวดวงใดวงหนึ่งหรืออยู่ในทำเนียบภาษาเดียวกัน เช่น “สามี-ภรรยา พ่อ-แม่-ลูก ปู่-ย่า-ตา-ยาย” ซึ่งเป็นคำศัพท์ในวงเครือญาติ หรือ “ปู่-ปลา-แมลง-แมงมุม-ควาย-เหลือบริน-กบ-เขียด-งู-ปูนา-ยางขาว” อยู่ในวงศ์ตัว เป็นต้น วิธีคิดนี้เกี่ยวข้องกับหน่วยคำวิทยาในการใช้คำศัพท์อันเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์การนำเสนอความคิดสำคัญของการอ้างความชอบธรรมของการวิจัยนี้ได้ โดยกล่าวคือ หลังจากที่คณะราชทูตได้กราบบังคมทูลลาพระเจ้าแผ่นดิน (รัชกาลที่ 4) แล้ว ได้แยกย้ายกลับบ้านตนก่อนเดินทางจริงเพื่อกล่าวลาครอบครัว กวีได้สร้างความรักโศกเกิดขึ้นอีกครั้ง ตั้งแต่ “คิดชนกชนนีมิรู้หาย” “ทั้งพันรุ่มร่ามจะคลาคลาย อีกมีมิตรชิดกายต้องห่างกร” นำไปสู่การอ้างสิทธิ์แห่งสถานะของความเป็นนิราศเชิงชนบ่อีกครั้งเช่นกัน คือ การแสดงภาวะลาจากและฝากความอาลัยในรัก ดังนี้

(13)	<u>นิจจา</u>เอ๋ยฟังได้เชยประคองขึ้น จะก่นกินแต่น้ำตานาทร แล้วห้ามใจอย่าพะวงหลงสาวท ด้วยพระจอมจักรพรรดิขัตติยา	แรกรักขึ้นจำไปไกลสมร ทั้งนั่งนอนไหนจะสุขทุกทิวา ควรบาราศพุ่มพวงดวงยิหาว มีบัญชาเจาะจงมาตรงเรา

Chokthawikit (2017 : 62, 66-67) มีการวิเคราะห์คำศัพท์ 3 คำจากตัวบทเดียวกัน ได้แก่ “นิจจา ฟัง จำ” โดยเฉพาะการใช้คำ “นิจจา” เป็นรูปแปร (variant) ของคำว่า “อนิจจา” ด้วยผลของการใช้ความหมายยังเหมือนเดิม แม้สะกดต่างกัน “นิจจา” เป็นการตัดคำพยางค์หน้า (clipping) ของคำ “อนิจจา” คือ ความไม่เที่ยงแท้ ซึ่งมาจาก <อ + นิจจ> โดยที่ <นิจจ> หมายถึงความเที่ยงแน่นอน เมื่อเติมอุปสรรคหรือหน่วยคำเติมหน้า <อ-> แปลว่า “ไม่, ตรงข้าม” จึงหมายถึงความไม่เที่ยง ดังนั้น คำว่า “นิจจา” ในตัวบทควรที่จะแปลตามรูปศัพท์คำเต็มว่าไม่แน่นอน เมื่อนำหลักการทางภาษาศาสตร์มาวิเคราะห์แล้ว คือ การตัดพยางค์/คำ รูปคำสะกดเปลี่ยน แต่ความหมายคงเดิมว่าไม่คงที่ ซึ่งเหมาะสมกับความหมายบริบทของวรรค “นิจจาเอ๋ยฟังได้เชยประคองขึ้น” หมายถึง มีความไม่เที่ยงแท้แน่นอนในคู่ชีวิตที่ฟังได้อยู่ร่วมกัน การสื่อสารผ่านคำว่า “นิจจา” จึงสะท้อนความผันผวนในชีวิตกับความชอบธรรมต่อหน้าที่การงานที่ขัดแย้งกับวิถีความรัก และมีการตัดพ้อต่อความรักของกวีจากการพิจารณาคำว่า “ฟัง” เป็นคำแสดงทัศนภาวะของเหตุการณ์เพียงระยะ/ช่วงเวลาไม่นาน บ่งชี้ความหมายเป็นนัยได้ว่า ความรักระหว่างกวีกับภรรยา ย่อมมั่นคงราบกับการเริ่มต้นที่อยู่ร่วมกัน แต่สามารถอาศัยด้วยกันต่อไปได้ชั่วคราว เพราะ “จำ” อดทนที่ต้องไปปฏิบัติหน้าที่ยังต่างประเทศ คำว่า “จำ” เป็นคำกริยาหลักแปลว่า “ยอม ทนยอม” (to bear) ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อเปรียบกับปัจจุบัน คำว่า “จำ” เป็นความหมายเชิงบังคับปรากฏร่วมกับคำอื่น เช่น “จำเป็น” “จำยอม” “จำต้อง” เพราะเรามักใช้คำนี้ในความหมายของการฝืนบังคับในความคิด เห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำที่แคบเข้า (narrowing or specialization) (Bloomfield, 1933 as cited in Phalawong, 2015 : 2) มีผลต่อการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ต้องเกิดร่วมกับคำอื่นในลักษณะพึ่งพา (dependency)

ดังนั้น คำว่า “จำ” เกิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ซึ่งแสดงเจตนาที่สถานะที่เป็นส่วนหนึ่งของคำอื่นๆ และเป็นคนละคำกับคำว่า “จำ” ที่แปลว่าเก็บเรื่องราวในสมองไว้ได้ (to remember) อีกคำที่น่าสนใจ คือคำว่า “ก่น” กลายเป็นคำหน้ากริยา (pre-verb) ซึ่งตัวคำนี้เองยังเป็นกริยาอยู่ แต่เกิดร่วมกับคำกริยาอื่น เช่น “ก่นดำ” เพราะความหมายแต่เดิมหมายถึงการกระทำที่มุ่งหมายไว้หรือตั้งหน้าตั้งตาที่จะทำ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556) (Royal Institute of Thailand, 2013) ได้หยิบยืมจากมหาชาติคำหลวงว่า “อยู่เย็นงก่นเกอดพิจลการ” ดังนั้น “จะก่นกินแต่น้ำตาอนาทร” ในนิราศลอนดอนจึงหมายถึงกวีจะได้รับความโศกเศร้าเป็นที่มุ่งหมายแทนความรกระหว่างการเดินทาง เช่นเดียวกับ “ก่นดำ” คือ ตั้งใจที่จะดำอย่างเดียว (จนรำคาญหรือเถียงไม่ทัน) (ดู 1.1 การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำและการกลายเป็นคำไวยากรณ์)

อีกคำ คือ คำว่า “ยิหฺวา” มาจากภาษามลายู “jiwa” (Documentation and Reference Center of Malaysia, n.d.) ที่รับทอดจากภาษาบาลี-สันสกฤตอีกทีหนึ่ง คือ <ชีวะ> (jiva) หมายถึง ชีวิต เมื่อประกอบกับคำว่า “ดวง” กลายเป็น “ดวงยิหฺวา” หมายถึงดวงชีวิต อันเป็นการใช้กลวิธีนามนัย คือ การเรียกชื่ออื่นที่มีความสัมพันธ์กับชื่อที่ถูกกล่าวแทน นั่นคือ “ดวงใจ” ซึ่งเป็นคำที่สะท้อนความรักยิ่งชีพหรืออยู่ในใจของคนรักตลอดเวลา และเชื่อมโยงเข้ากับตัวบทว่ามีเวอร์กรรมใดที่ทำให้ต้องพลัดพรากกัน

การใช้กลุ่มคำศัพท์ทั้งความหมายใกล้เคียงกัน ได้แก่ “นิจจา จำ ก่น ยิหฺวา” ที่มีลักษณะร่วมกัน คือ การแสดงความอาลัยและการผินทอนที่สัมพันธ์กับการพลัดพราก อีกทั้งเป็นการนำผลลัพธ์ดังกล่าวเชื่อมโยงเข้ากับการอ้างความชอบธรรมแห่งธรรมชาติของชีวิตที่มีความรักและลาจาก

2.3 ความเชื่อแห่งโชคชะตา: ทางสู่โชคชะตา

ภาพลักษณ์อีกประการที่อยู่ในคติและวิถีสังคมไทยคือ ความเชื่อ ยิ่งเป็นความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นความตายของชีวิต ยิ่งเกิดความหวั่นไหวได้ง่าย สิ่งที่เป็นชนบของการคลายความกลัวต่อสิ่งชั่วร้ายจะอ้างอิงผู้มีบุญญาธิการ บารมี หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น พระราชฐานะแห่งพระเจ้าแผ่นดิน กลวิธีการนำเสนอความเชื่อเกี่ยวกับโชคชะตาอาศัยผ่านการใช้กลวิธีคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับโชคชีวิต ดังนี้

(14)	พระทรงจิมจันท์เฉลิมเฉลิมวิลาส	แล้วผูกคอตายขวัญร่าพรรณสอน
	เสร็จดำรัสตรัสอานวยอวยพระพร	จงถวารเรื่องยศหมดทุกคน
	ซึ่งโรคนันตรรายอย่ากรายใกล้	ให้สุกใสอมอาบทั้งลาภผล
	แม่นเข้าเฝ้าองค์วินป็นสกล	พอได้ยลให้มีจิตคิดเมตตา

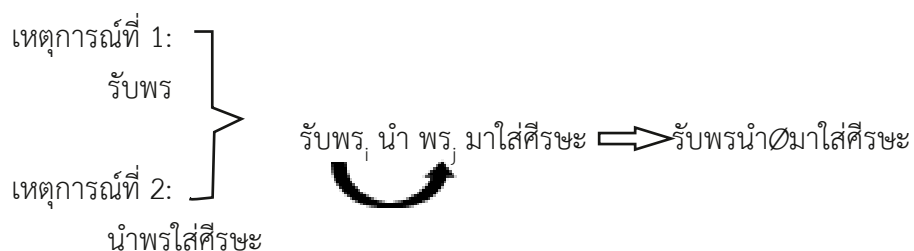
ในทางปฏิบัติใน ตัวอย่าง (14) มีการใช้คำทับศัพท์ คือ “กวิน” มาจากคำภาษาอังกฤษ “Queen” ที่แปลว่า พระราชินี คือ พระเจ้าแผ่นดินผู้หญิงตามประวัติศาสตร์ ดังนั้น สามารถเข้าใจความคิดและวัฒนธรรมอังกฤษได้ว่าผู้ปกครองสตรีมีพระราชฐานะเท่ากับพระมหากษัตริย์ผู้ชาย โดยที่พระราชอำนาจเทียบเท่าพระราชหรือ “King” ทุกประการ ในส่วนของความสัมพันธ์พระราชสามีของพระเจ้าแผ่นดินผู้หญิง มีพระอิสริยยศพระอิสริยยศักดิ์ แต่ไม่ใช่

คำว่า “King” อาจใช้คำว่าเจ้าชาย (Prince) และดยุก (Duke) เป็นการหลีกเลี่ยงความสับสนที่บางช่วงรัชสมัยมีทั้งพระราชและพระราชินี (King and Queen) การอ้างพระราชสถานะและพระราชอำนาจสร้างความเป็นมงคลให้เกิดขึ้น โดยก่อนออกเดินทาง รัชกาลที่ 4 ทรงเจิมจันทน์เรือของคณะราชทูตสยามเพื่อสร้างความรู้สึกราวปลอดภัย และคาดหวังว่าให้พระนางเจ้าวิกตอเรียมีพระราชอัธยาศัยไมตรีที่เมตตาแก่คณะราชทูตทุกคน (การเจิมเป็นขั้นตอนหนึ่งในพิธีสำคัญ และผวจันทน์เป็นผืนแบ่งหอมจากไม้มงคล คือ จันทน์)

การเดินทางไปยังดินแดนแสนไกลโพ้นและเป็นการเดินทางทางเรื่อนั้นย่อมไม่รู้ว่าอันตรายจะเกิดขึ้นเมื่อใด การให้พรเป็นธรรมเนียมของผู้ใหญ่หรือผู้มีตำแหน่งต่อผู้น้อยเสมอมา การถนอมจิตใจให้มั่นคงแก่ผู้ที่มีหน้าที่ใหญ่หลวงทำให้เกิดความสบายใจได้พอสมควร การแสดงผลลัพธ์ของถ้อยภาษาหรือวจนผล (perlocutionary act) หรือผลลัพธ์ที่คาดหวังให้ปฏิบัติตามรูปภาษาที่สื่อสารออกมา (Austin, 1975) ของคำอวยพรนั้นทำให้ผู้ที่ต้องเดินทางน้อมรับ ตามตัวอย่าง (15) ที่ว่า

(15) สมถวิลภิญโญสโมสร รับพระพรแหวกกว้างว่างเกศา

กวีและคณะราชทูตมีความเชื่อต่อการรับคำพรจากพระเจ้าแผ่นดินสยามว่าเป็นมงคลสูง และสมปรารถนา นำมาซึ่งความสำเร็จตามรูปภาษาของวรรคที่ว่า “สมถวิลภิญโญสโมสร” และในทางปฏิบัติที่แสดงวจนผลว่าสำเร็จแล้ว คือ การรับพรมาใส่ศีรษะ ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในวัฒนธรรมไทย พิจารณาจากรูปภาษาที่มีการย้ายตำแหน่งของคำที่มีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์หรือประโยค คือ “รับพระพรแหวกกว้างว่างเกศา” มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่แสดงลำดับเหตุการณ์และความหมายการอวยพร ดังนี้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความหมายในนิราศลอนดอน: การสะท้อนการเปลี่ยนแปลง

การใช้ภาษาไทยที่ต่างยุคสมัยกัน คือ ภาษาในนิราศลอนดอนที่ประพันธ์ปี พ.ศ. 2400 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2563 ปีที่ผู้วิจัยนำเสนอผลวิเคราะห์) แสดงร่องรอยของการเปลี่ยนแปลงทางความหมายรวมถึงลักษณะไวยากรณ์สำคัญในภาษาไทยให้เห็นเด่นชัดตามแนวคิดทางภาษาศาสตร์ที่จำเป็น ได้แก่ ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ กับอรรถศาสตร์ และการศึกษาวรรณกรรม เมื่อนำมาประยุกต์เข้ากันกลายเป็นแขนงวิธีคิดที่ใช้วิเคราะห์ด้วยได้เหมาะสม คือ ภาษาศาสตร์เชิงวรรณกรรม

ดังนั้น เมื่อผู้เรียนรู้ได้ศึกษาอ่านตัวบทวรรณกรรมต้นฉบับที่ไม่มีใครถ่ายทอดความหมายหรือแปลเป็นภาษาร้อยแก้วหรือภาษาร่วมสมัย อาจเกิดสภาวะขาดความเข้าใจต่อตัวบท เพราะอาจไม่ทราบความหมายที่แท้จริงของรูปภาษาที่ใช้ แม้มีประเด็นสำคัญหนึ่งเกี่ยวกับความเป็นวรรณกรรม (literariness) คือ ความงามจินตนาการ แต่ความจริงของเนื้อหาต้องได้รับการตีความอย่างถูกต้องด้วยทฤษฎีด้านภาษาศาสตร์ที่นำเสนอหลักธรรมชาติของการใช้ภาษาจริง การสร้างสรรค์วรรณกรรมถือเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติในการใช้ภาษาของมนุษย์แต่ละวัฒนธรรมและแต่ละช่วงเวลา ปฏิเสธไม่ได้ว่าภาษากวี/ภาษาวรรณกรรมเกิดจากการใช้ภาษาสื่อสารทั่วไปก่อนการนำมาปรับและปรุงแต่งอย่างมีอรรถรสในงานวรรณกรรม อีกทั้งก่อนการเสพรสวรรณคดี หนีไม่พ้นการอ่านรูปภาษาให้ชัดเจนและการนำหลักการทฤษฎีมาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาที่มีปัจจัยด้านความห่างและความต่างทางช่วงสมัย ประโยชน์ที่ได้ของการประสานความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับเนื้อหาที่ต่างสมัยกัน คือแนวทางให้แก่ผู้เรียนรู้ด้านวรรณกรรม ภาษา วัฒนธรรมเชิงบูรณาการ

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ แม้มีการใช้หลักการทางภาษาศาสตร์ แต่ผลวิจัยยังสามารถดำรงรักษาสุนทรียศาสตร์ของความเป็นตัวบทวรรณกรรมได้เช่นเดียวกัน ความสำคัญของภาษาศาสตร์ที่นำมาวิเคราะห์ตัวบท/แหล่งข้อมูล เป็นการสร้างสรรค์ประยุกต์ในการศึกษาวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะพบกลวิธีทางภาษาศาสตร์ในกลุ่มความเปรียบ เช่น การเล่นคำกับอุปลักษณ์ ที่มีการเชื่อมโยงประสบการณ์ ปริชาณการรับรู้ (cognition) และการเปรียบเทียบเหมือนต่างคุณสมบัติและความหมาย (Semantics) ก็ตาม เหล่านั้นปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาและคุณค่าที่แฝงอยู่ เช่น การคร่ำครวญอาลัยในความรักซึ่งเป็นกระบวนการสื่อสารในวรรณคดีนิราศ ความเชื่อเรื่องโชชะตากรรมที่อยู่ในวิถีชีวิตและสังคม ตลอดจนการนำความรู้เรื่องชีววิทยา/สัตววิทยา/นิเวศวิทยา เช่น พันธุ์ปลามาเสนออภัยอารมณ์ ความรู้สึก และแรงปรารถนาของมนุษย์ได้อย่างดีเยี่ยม การเปรียบร่ายากับนางกษัตริย์อังกฤษถือเป็นนวัตกรรมทางความคิด วิถีชีวิตร่วมกับการเดินทาง และสังคมระหว่างประเทศ

ลักษณะทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติ (Historical Linguistics) เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างรอยต่อที่แยกส่วนให้กลับสู่สภาพสมบูรณ์ มากกว่าการวิเคราะห์หรือเลือกศึกษาเชิงเดี่ยว ในทางตรงข้าม การศึกษาเชิงประยุกต์ยังผลให้เกิดการกลั่นกรอง และเปิดโลกทัศน์อย่างกระจ่างชัด

การประสานพลังระหว่างภาษาศาสตร์และวรรณกรรมในนิราศลอนดอนเปิดเผยความเข้าใจที่ลึกซึ้งต่อการวิเคราะห์หรือการอ่านตัวบทสมัยเก่าได้เป็นอย่างดี สิ่งที่น่าสนใจในงานวรรณกรรม คือ การใช้คำศัพท์และอุปลักษณ์เพื่อเปรียบเทียบ ผลของการศึกษาทำให้เห็นการเชื่อมโยงมโนทัศน์ ความคิดความต้องการของมนุษย์ (กวี) ที่จะใช้ภาษา เช่น การเลือกสรรคำ การเรียบเรียงรูปประโยคของธรรมชาติภาษาให้สอดคล้องตามข้อบังคับของร้อยกรอง (ฉันทลักษณ์) อีกทั้งเป็นการเสริมความเข้มแข็งของภาษาเชิงวรรณกรรม (literary language) ที่แตกต่าง

จากภาษาทั่วไป (ordinary language) ดังนั้น วรรณคดีร้อยกรองเป็นอีกลักษณะหนึ่งของความเป็นภาษาศาสตร์ และนิราศลอนดอนสะท้อนหลักการภาษาศาสตร์ได้อย่างชัดเจน

ความสำคัญของภาษาศาสตร์ในฐานะเครื่องมือ ความชัดเจนและความพิเศษของวรรณกรรมในฐานะตัวบ่งชี้วิเคราะห์ของนิราศลอนดอนยังผลให้เกิดโลกทัศน์ที่เหมาะสม และสอดคล้องตามหลักวิชาการซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์วรรณคดีเรื่องอื่นๆ ได้ด้วยหลักการภาษาศาสตร์เชิงวรรณกรรม (Literary Linguistics) ต่อไป

รายการเอกสารอ้างอิง

- Abramo, F. C., Gambino, R., & Pulvirenti, G. (2017). Cognitive literary Anthropology and Neurohermeneutics. A theoretical Proposal. *Enthymema*, XVIII 2017 : 44-62, from <http://riviste.unimi.it/index.php/enthymema>.
- Angkaphanitchakit, C. (2018). *Discourse Analysis*. 2nd Ed. Bangkok: Thammasat University Press. (In Thai)
- Aitchison, J. (1991). *Language Change: Progress of Decay?*. 2nd Ed. Cambridge: Cambridge University Press.
- Anong (อนงค์). (2019). Retrieved 14 December 2019, from <https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-pleang/อนงค์>. (In Thai)
- Anttila, R. (1972). *An Introduction to Historical and Comparative Linguistics*. New York: MacMillan.
- Austin, J. L. (1975). *How to Do Things with Words*. 2nd ed. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Bynon. T. (1977). *Historical Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Burusphat, S. (2017). *Historical Linguistics*. Nakon Phathom, Thailand: Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University. (In Thai)
- Chanawong, S. (2019). Conditional Sentences (Chapter 16). In S. Pojprasat (Ed.), *English Structure*. 2nd ed. Nakhon Pathom: Faculty of Liberal Arts, Mahidol University.
- Chokthawikit, S. (2017). An Analysis of Sound and Meaning in Literature: A Case Study of Niraat London. *Journal of Language and Linguistics*, 35(2) : 45-76. (In Thai)
- Chokthawikit, S. (2016a). Violence Disguised in Literature ‘Phra Aphai Mani Escaping the Giantess:

- An Integration of Approaches'. *Electronic Proceeding of the National Conference on Humanities and Social Sciences 'Unity and Diversity in Humanities and Social Sciences'*, 1371-1388, held at Burapha University, Thailand on 10 June 2016. (In Thai)
- Chokthawikit, S. (2016b). The Phenomenon of Present Thai Adolescence's Vulgar Words: A Sociolinguistic Perspective. *Electronic Proceeding of the National Conference on 'Humanities: The Real and the Power of Dream'*, 503-530, held at Chiang Mai University, Thailand on 14-15 November 2016. (In Thai)
- Conditional clause. (2020). Retrieved 1 August 2020, from <http://www.bbc.co.uk/learningenglish/course/intermediate/unit-24/session-2/activity-1>
- Culpeper, J. & Haugh, M. (2014). *Pragmatics and the English language*. Hampshire, England: Palgrave Macmillan.
- Evans, V. & Green, M. (2014). *Cognitive Linguistics: An Introduction*. 5th Ed. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Freeman, D. (2019). *Linguistics in Literature*. Retrieved 14 December 2019 from <https://www.linguisticsociety.org/resource/linguistics-literature>
- Hockett, C. F. (1960). *A Course in Modern Linguistics*. New York: MacMillan.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphor We Live By*. Chicago: Chicago University Press.
- Lowe, I. (1992). Conditional Clauses: Their Information Status and Discourse Function. In Shin Ja J. Hwang & William R. Merrifield (Eds.), *Language in Context: Essays for Robert E. Longacre*, Publication in Linguistics: Publication 107 by Summer Institute of Linguistics and The University of Texas at Arlington. Texas: International Academic Bookstore.
- Mattiessen, C. M.I.M. (2014). *Halliday's introduction to functional grammar*. 4th Ed. London & New York: Routledge.
- Modality. (2020). Retrieved 1 August 2020, from <http://dictionary.cambridge.org/grammar/british-grammar/modals-and-modality/modality-introduction>
- MomRachothai. (Mom Ratchawong Kratai Itsarankun). (2010). *Niraat London and Archive of Thai diplomats Travelling to England in the Reign of King Rama IV Edited Version*. 4th ed. Bangkok: Sayam. (In Thai)
- Na Nagara, P. (1997). *Descriptive Language: Developing and Destroying the Thai Language*. Bangkok: Khaofang. (In Thai)

- Phalawong, P. (2015). *Introduction to Semantics*. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press. (In Thai)
- Phingkhawat, N. (2008). *The Change of Language: The English Language through the Timeline*. Bangkok: Academic Publishing Project, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Phoemcharoen, L. (2015). Morphology. In Srinawat, D. & Bamrungrak, C. (Eds.), *Language and Linguistics*. Bangkok: Thammasat University Press. (In Thai)
- Royal Institute of Thailand. (2013). *Dictionary Royal Institute of Thailand Version 2011*. Bangkok: Royal Institute of Thailand. (In Thai)
- Royal Institute of Thailand. (2014). *Linguistics Dictionary (Applied Linguistics) Royal Institute of Thailand Version*. 2nd ed. Bangkok: Royal Institute of Thailand. (In Thai)
- Saralamba, C. (2007). *Semantics*, Copying Material. Bangkok: Department of Linguistics of Faculty of Liberal Arts, Thammasat University. (In Thai)
- Satchaphan, R. (2016). *General Knowledge of the Thai Language: Thai Literature*. 6th ed. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press. (In Thai)
- Sound symbolism checksheet. Ling 131: Language and style. (n. d.). Retrieved 1 August 2020, from <http://www.lancaster.ac.uk/fass/projects/stylistics/topic5a/7soundchecksheet.htm>
- Thepkanchana, K. (2016). *Grammaticalisation*. Bangkok: Academic Publishing Project of Research Section of Faculty of Arts, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Thongkhamwan, C. (2000). *Introduction to Thai Literature (The First Inscription of Sukhothai)*. 14th ed. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press. (In Thai)
- The Virtual Theorist. (n. d.). *Literary linguistics*. Retrieved 1 August 2020, from <http://blogs.bcu.ac.uk/virtualtheorist/literary-linguistics/>
- Wongthet, S. (2019). *Sunthon Phu Performed the Hidden Agenda by King's Order in Niraat Mueang Klaeng with Regard to the motto "Being King's Servant until Death, Having to Do"*. Retrieved 26 September 2019, from https://www.matichon.co.th/columnists/news_189771. (In Thai)